



## **Monitorizarea mass-media în campania electorală pentru alegerile locale generale din 5 iunie 2011**

Raport final  
18 aprilie – 19 iunie 2011

*Acest raport este realizat în cadrul proiectului „Monitorizarea mass-media în campania electorală”, cu susținerea financiară a Fundației Est-Europene, din resursele acordate de Agenția Suedeză pentru Dezvoltare și Cooperare Internațională (Sida/Asdi) și Ministerul Afacerilor Externe al Danemarcei (DANIDA). Opiniile exprimate aparțin autorilor și nu reflectă neapărat punctul de vedere al finanțatorilor.*



## 1. Date generale

**1.1 Obiectivul proiectului:** Monitorizarea și informarea publicului referitor la comportamentul mass-media în campania electorală, inclusiv a accesului concurenților electorali la mass-media și asigurarea pluralismului de opinie. Monitorizarea își propune să analizeze tendințele reportericești care pot afecta performanța mass-media și compromite abilitatea acestora de a oferi publicului informații veridice, echidistante și pluraliste.

**1.2 Perioada de monitorizare:** 18 aprilie – 19 iunie 2011

### 1.3 Criteriile de selectare a instituțiilor mass-media supuse monitorizării:

- Audiența-impactul (național, quasi-național). *Justificare:* Este binecunoscut faptul că între numărul audienței și impactul mass-media asupra opiniei publice există o legătură directă: cu cât mai multă lume este expusă unui anumit mesaj, cu atât mai puternic este impactul acestuia asupra anumitor segmente ale societății.
- Limba difuzării (română și rusă). *Justificare:* Pe lângă mass-media în limba română au fost incluse și posturi/ziare în limba rusă, această limbă fiind utilizată nu doar de minoritățile de etnie rusă, dar și de alte etnii - bulgari, găgăuzi, ucraineni.

### 1.4 Lista mass media monitorizate

#### *Presa audiovizuală*

**Prime TV** (Primele Știri, 21:00) - post privat, acoperire națională, difuzează în limba română și rusă;

**NIT TV** (Curier, 22:00)– post privat, acoperire națională, difuzează în rusă și română;

**EU TV** (Știri, 20:30) - post privat, acoperire quasi-națională, difuzează în română;

**Jurnal TV** (Jurnalul orei 20:00) - post privat, difuzează prin satelit, în română și rusă

**N4** (Obiectiv, 19:30) - post privat, acoperire regională, difuzează în limba română

#### *Presa scrisă:*

*Adevărul* (cotidian național, limba română, 5 apariții pe săptămână);

*Timpul de dimineață* (cotidian național, limba română, 5 apariții);

*Moldova suverană* (cotidian național, limba română, 4 apariții);

*Nezavisimaia Moldova* (cotidian național, limba rusă, 4 apariții);

*Jurnal de Chișinău* (bisăptămânal național, limba română, 2 apariții)

## 2. Cadrul metodologic

A fost monitorizat conținutul integral al ziarelor și câte un buletin de știri zilnic, fiind analizate materialele cu caracter electoral direct și indirect. Materialele au fost supuse unei evaluări de conținut și de context, pentru a determina dacă sunt favorabile sau defavorabile unui sau altui partid/unei sau altei formațiuni politice. De asemenea, materialele au fost analizate conform următoarelor criterii de reflectare obiectivă:

*Imparțialitate/obiectivitate:* Potrivit Codului de etică, știrile trebuie să fie imparțiale și obiective; să nu favorizeze anumite partide/grupuri/persoane în detrimentul altora. Obiectivitatea jurnalistică presupune o distincție clară între opinie și fapte, atât prin alegerea unghiului de abordare, cât și prin detaliile furnizate. Prezența elementelor discriminatorii în

cadrul reportajelor și știrilor reprezintă un prim criteriu de prezentare a realității prin prisma jurnalistului. Iar filtrarea știrilor și analiza minimă a istoriei și contextului, de asemenea, vorbesc despre apărarea intereselor anumitor actori, dar nu ale publicului larg<sup>1</sup>.

*Corectitudinea și echilibrul surselor/pluralismul de opinie:* Pentru a fi corecte și echilibrate, materialele trebuie să prezinte toate părțile vizate, în special când e vorba de subiecte controversate, și să trateze în mod egal oponentii.<sup>2</sup> De asemenea, mass-media trebuie să asigure accesul publicului la o multitudine de păreri diverse care ar ajuta auditoriul să-și creeze propria opinie asupra celor întâmplate. În cazurile în care anumitor puncte de vedere li se oferă mai multă atenție decât altora, acestea devin proeminente și implicit afectează percepția publicului despre ceea ce se întâmplă în societate.

*Limbaajul și imaginile utilizate:* Jurnalismul responsabil presupune nu doar prezentarea veridică a faptelor, ci și utilizarea unui limbaaj corect și decent. Exagerările și limbaajul licențios utilizat în mod deliberat, cum ar fi limbaajul peiorativ sau etichetele atribuite anumitor persoane sau organizații, precum și imaginile manipulate astfel încât anumite părți să apară în lumină negativă ridică grave semne de întrebare cu privire la respectarea standardelor etice și profesionale. Comportamentul etic al jurnaliștilor este pus la îndoială de cele mai multe ori atunci când imaginile prezintă aspecte ce nu corespund realității, când acestea sunt trucate, dar și atunci când anumite știri sunt ilustrate cu imagini ce nu au legătură cu textul, cu partea informațională.

### 3. Datele monitorizării

#### AUDIOVIZUAL:



#### *Implicarea în campania electorală*

Postul privat cu acoperire națională Prime TV s-a implicat activ în oglindirea campaniei electorale, reflectând atât candidații pentru Primăria și Consiliul municipal Chișinău, cât și pe cei care au concurat în afara capitalei. În perioada 18 aprilie - 19 iunie 2011, în principalul buletin de știri de la ora 21:00 pus pe post de Prime TV au fost incluse 299 de materiale cu caracter electoral direct sau indirect. Reportajele electorale difuzate de acest post au acoperit majoritatea evenimentelor și intrigilor din campanie. În primul tur de scrutin, de cele mai multe ori, acestea s-au referit la acțiunile unui singur candidat la funcția de primar al municipiului Chișinău - candidata Partidului Democrat, Valentina Buliga. De asemenea, unele știri s-au referit la confruntările dintre candidați (atacurile verbale dintre Dorin Chirtoacă, candidatul Partidului Liberal, și Igor Dodon, candidatul PCRM), iar altele, mai puțin frecvente, au făcut o sinteză a acțiunilor mai multor candidați sau au prezentat poziția acestora asupra anumitor subiecte. În turul doi de scrutin, postul a ținut în vizor atât

---

<sup>1</sup> Simona Ștefănescu, Riscurile comunicării mediatice în timpul conflictelor

<sup>2</sup> Fico, Sofin, and Dragger, 2007. Fairness and defamation in the reporting of local issues.

activitățile candidaților la Primăria Chișinău Dorin Chirtoacă și Igor Dodon, cât și cele ale concurenților pentru primăriile din alte orașe.

De notat că postul de televiziune monitorizat a alocat spațiu de emisie și pentru educația electorală a cetățenilor. Astfel, telespectatorii au putut afla detalii despre felul cum pot fi verificate listele electorale, interdicția legală impusă concurenților electorali de a oferi cadouri alegătorilor, actele necesare pentru votare, exercitarea dreptului de vot al locuitorilor din Corjova, Dubăsari. În zilele de scrutin, la 5 și 19 iunie, postul a informat despre modalitatea de vot, oferind detalii despre procedura de vot pentru cei cu actele provizorii sau pierdute, despre prezența alegătorilor la urne și desfășurarea alegerilor etc.

### ***Obiectivitate și imparțialitate***

În perioada monitorizată, la postul Prime TV nu au fost înregistrate abateri semnificative de la normele deontologice capabile să deformeze sau să trunchieze informația pusă la dispoziția publicului. În același timp, frecvența apariției ca surse și unghiul de abordare a evenimentelor denotă simpatia editorială a acestui post de televiziune față de Partidul Democrat, liderii și candidații acestei formațiuni politice, în unele cazuri materialele puse pe post în buletinul de știri reprezentând agitație electorală în favoarea PDM.

În total, în campania electorală Prime TV a avut 71 subiecte care i-au avut ca protagoniști pe președintele interimar Marian Lupu, miniștrii din partea PDM, candidata PDM la funcția de primar al Capitalei Valentina Buliga și alți candidați PDM la funcția de primari pentru alte localități din țară. Materialele au avut un caracter fie neutru, fie pozitiv. În unele cazuri V. Buliga a fost prezentă în câte două știri din același jurnal informativ. Astfel, telespectatorii au putut afla detalii despre *programul și promisiunile electorale în problema atribuirii statutului de municipiu unor orașe și dezvoltarea suburbiilor, dezvoltării învățământului și asigurării absolvenților cu locuri de muncă, asigurării spitalelor cu utilaj medical performant, cooperării cu agenții economici din Chișinău, construcției parcărilor supraetajate etc.*

De notat că Prime TV a pus pe post și reportaje care o prezintă pe Valentina Buliga din altă perspectivă, ceea ce îi aduce un plus de imagine (cântând pe scenă cu ocazia Zilei Familiei, în vizită la școala de hipism). Postul de televiziune a anunțat despre deschiderea, de către Partidul Democrat, a unor puncte de control al tensiunii și glicemiei în Capitală, iar în imagini apăreau corturi pe care erau afișate panouri cu îndemnul de a vota pentru PDM și pentru V. Buliga. Deseori, reportajele care au vizat-o pe dna Buliga au avut o durată mai mare și au fost prezentate mai detaliat față de subiectele despre alți concurenți electorali.

Prime TV a mediatizat și campania electorală a PDM în afara Chișinăului. La 22 mai, de exemplu, Prime TV a pus pe post un reportaj cu elemente de agitație electorală în favoarea candidatului PDM la funcția de primar al orașului Hâncești Alexandru Botnari. La o întâlnire electorală, liderul PDM Marian Lupu a cerut audienței „*să acordați suportul cuvenit pentru nr. 1 la consiliul raional, și de fapt nr. 1 în realitate, cel mai bun primar aici la Hâncești, Alexandru Botnari*”. În jurnalul din 23 mai, Prime TV a difuzat un reportaj cu elemente de agitație electorală în favoarea candidaților PDM, de data aceasta din raionul Ștefan-Vodă, unde a ajuns „caravana electorală” cu participarea liderului PDM Marian

Lupu, „întâmpinat cu onoruri” de locuitori. În material au fost incluse și apelurile directe ale unora dintre candidații PDM să fie votați de alegători.

În perioada monitorizată, au fost înregistrate mai multe cazuri când demnitarii care au participat la evenimentele cu caracter electoral întru susținerea candidatei PDM la funcția de primar general al Chișinăului au fost prezentați în reportajele de la Prime TV nu ca lideri/reprezentanți ai partidului, ci ca miniștri sau deputați, ceea ce duce la transferul de imagine a instituțiilor publice pe care aceștia le reprezintă în favoarea unui concurent electoral.

Totodată, postul a urmărit îndeaproape și activitățile candidatului PL la funcția de Primar de Chișinău, în special în turul doi de scrutin, când Alianța pentru Integrare Europeană (AIE) a anunțat că îl va sprijini în alegeri pe Dorin Chirtoacă. În total, Chirtoacă și alți reprezentanți ai PL au apărut în 68 de știri la Prime TV, dintre care 18 – în săptămâna ce a precedat ziua alegerilor 19 iunie. Majoritatea materialelor au fost în context pozitiv și neutru, axându-se pe acțiunile electorale ale candidatului PL (*Chirtoacă dă o mână de ajutor muncitorilor de la Apă-Canal sau constructorilor, se întâlnește cu un grup de copii pentru a afla care sunt doleanțele acestora privind viitorul Chișinăului, promite reutilizarea spitalelor municipale și construcția unui stadion olimpic, se întâlnește cu un grup de sportivi care îndeamnă alegătorii să-l voteze etc.*). Totodată, în ultima săptămână de campanie, Prime TV a avut mai multe materiale despre *scandalul Tofan*, consilier municipal PCRM, liberalii prezentând probe și martori care susțin că Anatol Tofan ar avea cazier, ispășindu-și pedeapsa pentru viol și omor. Un alt scandal mediatizat pe larg a fost legat de acuzațiile lansate de Igor Dodon la adresa lui Dorin Chirtoacă potrivit cărora, la procurarea troleibuzelor din Belarus, acesta ar fi prejudiciat bugetul prin intermediul unei companii din România. Drept argument, Dodon prezintă Monitorul Oficial al României. În ultimele zile de campanie, PL a venit cu probe (expertiza Procuraturii Generale) care indică asupra falsificării Monitorului Oficial al României.

Candidatul PCRM la Primăria Chișinău, Igor Dodon, apare, mai mult, în subiecte controversate, în care Igor Dodon fie aduce acuzații la adresa candidatului Partidului Liberal Dorin Chirtoacă, fie vine cu replică la acuzațiile din partea acestuia.

Ceilalți candidați la primăria Chișinăului au apărut mai rar la Prime TV, în context diferit, preponderent neutru: făcând declarații, prezentându-și programele sau răspunzând acuzațiilor care li se aduc de contracandidați. Activitățile din afara Chișinăului ale altor concurenți electorali decât PDM nu au fost reflectate de Prime TV.

### ***Corectitudinea și echilibrul surselor. Pluralismul de opinie***

De cele mai multe ori, Prime TV a respectat principiul diversității și al echilibrului surselor/pozițiilor/opiniilor, în special în cele 53 materiale care relatau despre conflicte, acuzații sau subiecte controversate în care sunt implicați concurenții electorali. În câteva cazuri (6) însă, în știri au fost lansate acuzații, iar reporterii nu au oferit dreptul la replică. Majoritatea conflictelor au vizat lupta electorală dintre candidatul Partidului Comuniștilor și cel al Partidului Liberal la funcția de primar al capitalei. Acuzațiile s-au intensificat în

săptămâna imediat următoare după primul tur de scrutin, când lupta între Igor Dodon și Dorin Chirtoacă a devenit mai strânsă ca urmare a trecerii acestora în turul doi.

Drept exemple de materiale neechilibrate pot servi: știrea din jurnalul de la 20 mai, în care candidatul PSD Sergiu Coropceanu a acuzat Primăria de reparația necalitativă a străzii Kogălniceanu, însă această acuzație a rămas fără răspuns – chiar dacă primarul general interimar Nistor Grozavu a respins invitația la evenimentul organizat de Coropceanu, reporterii trebuiau să solicite comentarii din partea responsabililor pentru reparația drumurilor. La 23 mai, același candidat PSD i-a acuzat pe Igor Dodon (PCRM) și Dorin Chirtoacă (PL) că ar fi știut de fraudele la întreprinderea „Chișinău-Gaz”, dar nu au întreprins nimic pentru a le pune capăt. Reporterul Prime TV nu le-a solicitat opinia celor acuzați, amintind doar că aceștia „*nu au comentat deocamdată acuzațiile*”. În știrea de la conferința lui Dorin Chirtoacă din 16 iunie, în cadrul căreia se anunță despre expertiza Procuraturii Generale care ar fi stabilit falsificarea Monitorului Oficial al României, nu a fost inserată și replica lui Igor Dodon.

### ***Limbajul și imaginile video utilizate***

Pe durata întregii campanii electorale, la Prime TV nu au fost observate abateri de la normele etice de scriere și abordare a subiectelor electorale. Imaginile și limbajul utilizate de postul de televiziune Prime TV au fost, în general, acceptabile. Cu excepția melodiilor care au însoțit două din știrile ce vizau activitatea lui Dorin Chirtoacă – întâlnirea cu oamenii de știință și oferirea de flori veteranilor – nu există alte intervenții care ar denatura conținutul reportajelor cu ajutorul efectelor sonore sau de montaj.



### ***Implicarea în campania electorală***

Postul de televiziune NIT a difuzat în perioada monitorizată 410 știri cu caracter electoral direct și indirect. Dintre acestea, marea majoritate au vizat activitățile de campanie ale reprezentanților Partidului Comuniștilor, atât în Chișinău, cât și în afara capitalei. Este vorba de materiale despre participarea liderilor PCRM la diverse evenimente, cum ar fi Marșul Victoriei (pe 9 mai), marșurile sociale desfășurate de PCRM pe 22 mai la Soroca, Orhei și Cahul și pe 29 mai la Chișinău, întâlnirile electorale ale lui Vladimir Voronin din diferite localități și mitingul electoral „Pentru o victorie curată”, organizat în susținerea candidatului Partidului Comuniștilor din Moldova la funcția de primar general al Capitalei. Fiecare al treilea subiect din programele de știri îl are ca personaj direct sau indirect pe Igor Dodon. Astfel, într-un singur buletin de știri, din 21 aprilie, NIT a inclus trei materiale de la evenimentul de lansare în campanie în care au fost descrise cu lux de amănunte promisiunile electorale ale lui Dodon și ale echipei de candidați pentru Consiliul municipal Chișinău. Volumul total al acestora a fost de aproximativ 17 minute. Acesta nu e un caz singular, materialele cu prezența reprezentanților PCRM fiind voluminoase, cu durata de aproximativ 4-5 minute. Materialele și edițiile speciale de la evenimentele electorale organizate de PCRM s-au evidențiat prin durată, dar și lozincile deschise pro PCRM.

În același timp, politica editorială a postului a fost îndreptată spre critica consecventă și categorică a candidatului Partidului Liberal la Primăria Capitalei, Dorin Chirtoacă, dar și a întregii alianțe de guvernământ, în raport cu care au fost selectate știri defavorabile și transmise mesaje cu conotație negativă (fiecare al doilea subiect din buletine). Ceilalți candidați la funcția de primar al Chișinăului fie au lipsit din jurnalele informative ale NIT, fie au fost amintiți doar atunci când au făcut declarații acuzatoare la adresa lui Dorin Chirtoacă sau în favoarea PCRМ și a candidatului acestuia.

Prin comportamentul său părtinitor, NIT a încălcat Regulamentul CEC privind reflectarea campaniei electorale la alegerile locale generale din 5 iunie 2011 în mijloacele de informare în masă din Republica Moldova, potrivit căruia „Concurenții electorali participă în campania electorală pe bază de egalitate și sunt în drept să beneficieze de un tratament nediscriminatoriu în ceea ce privește acordarea timpilor de antenă și a spațiului în mijloacele de informare în masă”.

### ***Imparțialitate și obiectivitate***

Din totalul de 410 subiecte cu caracter electoral direct sau indirect, puse pe post de NIT în perioada de referință, majoritatea absolută – 334 – au fost dezechilibrate și părtinitoare, au prezentat informațiile subiectiv și nu au separat faptele de opinii.

PCRМ și candidații acestei formațiuni la funcțiile publice din administrația locală au fost favorizați direct în toate materialele care i-au vizat – 172, atât prin reflectarea detaliată a tuturor evenimentelor/reacțiilor acestui concurent electoral, cât și prin frecvența transmiterii declarațiilor reprezentanților PCRМ și a candidaților acestui partid. Astfel, președintele PCRМ Vladimir Voronin și candidatul acestui partid la funcția de primar general al municipiului Chișinău Igor Dodon au fost persoanele cele mai intens mediatizate în perioada de raport, în toate cazurile fiind vorba de materiale pozitive.

După primul tur de scrutin din 5 iunie, o serie de materiale au prezentat soluțiile lui Igor Dodon pentru fiecare suburbie a capitalei. În ultima săptămână de campanie electorală (13-19 iunie) sunt difuzate 15 materiale în care candidatul PCRМ este prezentat pozitiv, ceea ce nu se poate spune despre contracandidatul său la funcția de primar general. Astfel, pe 14 iunie, aflăm că Igor Dodon a vizitat mai multe familii din Durlești care au avut de suferit în urma inundațiilor. El le promite ajutoare și cheamă Guvernul să le ofere un sprijin sinistraților. După vizita de la Durlești, Igor Dodon apare înconjurat de un sobor de preoți cu care se spune că a avut o întâlnire pentru a primi de la aceștia mai multe solicitări în calitate de candidat la funcția de primar. Pe 15 iunie, NIT vorbește într-un amplu reportaj despre Igor Dodon ca un „*primar pacificator care să poată avea relații, atât cu Moscova, cât și Bruxellesul și Washingtonul*”. În aceeași zi, Dodon depune flori la monumentul lui Eminescu și vorbește despre importanța acestuia pentru moldoveni. Pe 16 mai, Igor Dodon continuă întâlnirile cu oficialii europeni, dar de data aceasta cu cei de la Consiliul Europei și primește sprijin de la mai mulți alegători și organizații nonguvernamentale.

Dorin Chirtoacă este subiect de știri în 138 de materiale. Toate au un caracter vădit negativ. Despre el s-a spus că nu poate soluționa problema construcțiilor neautorizate la Centrul „Artico” din Chișinău (1 iunie), că este implicat în scheme de corupție și conflicte de

interese (1 iunie), că ar fi deturnat bani pentru troleibuze printr-o firmă românească (27 aprilie), că ar fi cumpărat troleibuze la un preț majorat care deja se strică (5 mai), că are promisiuni mincinoase (19 mai), că este corupt (16 iunie), etc.

Subiectivismul reporterilor este evident în toate cele 334 de știri părtinitoare. În acest scop, jurnaliștii de la NIT recurg deseori la procedee străine jurnalismului: deturnarea mesajului, transferul de imagine, asociații false, comentarii și opinii neseperate de fapte. În contextul ceremoniei de 9 mai de la Memorialul “Eternitate”, despre candidatul PL la primăria capitalei se spune că “în locul lui Mihai Ghimpu a venit nepotul său Dorinel, care deloc nu părea interesat de aniversarea a 66-a de la victoria asupra fascismului”. Pe 13 iunie, NIT pune pe post mai mult materiale despre situația criminogenă din țară. Știrea despre omorul unei tinere din satul Gordinești este doar un punct de pornire, pentru că după ea urmează trei materiale cu atacuri dure la adresa alianței de guvernare. După ce amintește mai multe crime care s-au produs în ultima perioadă, reporterul ajunge la concluzia: *„Insecuritatea cetățenilor trezește semne de îngrijorare când mai ales și unii politicieni au ajuns să ceară protecție din partea statului de frică să nu fie asasinați. Experții sunt de părere că situația este ieșită de sub control și că actuala Alianță a adus curajul în rândul interlopilor periculoși care își restabilesc astăzi structurile criminale din anii 90 distruse de guvernarea comunistă”*. Nu se solicită nicio informație de la Ministerul de Interne sau de la experți independenți.

În perioada de raport, NIT a inserat materiale prin care a contracarat afirmațiile și declarațiilor din spoturilor electorale ale Valentinei Buliga, PD, ale lui Dorin Chirtoacă, PL, ale lui Vlad Filat, PLDM. Primul spot electoral al lui Dorin Chirtoacă, PL, a fost analizat în întregime (19 mai), iar afirmațiile lui Chirtoacă au fost contestate într-o manieră multiplă: voxuri, replici ale jurnaliștilor, montaj de imagini și melodii. Astfel, au fost încălcate prevederile Regulamentului CEC privind reflectarea campaniei electorale la alegerile locale generale din 5 iunie 2011 în mijloacele de informare în masă din Republica Moldova, care stipulează clar că „Publicitatea electorală nu va fi inclusă în programele de știri, emisiuni sportive, emisiuni pentru copii, emisiuni cu tematică religioasă”(p. 12) și „Materialele electorale publicate sau difuzate, atât ale Comisiei Electorale Centrale, cât și ale concurenților electorali, nu pot fi însoțite de comentarii”(p.17).

### ***Corectitudinea și echilibrul știrilor. Pluralismul de opinie***

Principiul deontologic al pluralismului de opinii este neglijat de NIT în majoritatea știrilor difuzate. Fiecare a treia știre pusă pe post conține o singură opinie – cea a exponenților PCRM sau sunt prezentate mai multe opinii, dar poziția PCRM este predominantă și prezentată detaliat, pe când alte opinii/poziții sunt prezentate succint sau combătute de oponenți sau de reporter. Sursele de informație pentru reporterii NIT sunt, de regulă, reprezentanții sau simpatizanții PCRM, iar alte atitudini și idei nu sunt încurajate de acest post de televiziune. De exemplu, pe 5 iunie, în știrea despre contestarea depusă la Curtea Constituțională de către PCRM (știrea nr. 3), deputatul PCRM Sergiu Sârbu afirmă că “*ne vom scufunda și mai mult în această anarhie criminală*”. Sârbu este citat de trei ori, iar cei acuzați nu au fost solicitați să-și spună opinia. Autorul materialelor se rezumă să spună doar că *„acțiunile AIE au fost calificate de analiștii și opoziție...”*, dar nu include în material nicio declarație a vreunui analist.



NIT a pus pe post știri despre așa-zisa reformă administrativ-teritorială, în urma căreia, potrivit PCRМ, vor fi lichidate mai multe primării, școli etc. NIT face reportaje din câteva localități, cum ar fi Vânători, Nisporeni (3 mai), satul Cigîrleni, raionul Ialoveni (5 mai), dar și din orașul Leova (12 mai). Prin modalitatea de prezentare a acestor știri, NIT prezintă intențiile drept fapte deja realizate, iar jurnaliștii afirmă că: *“satul va fi lăsat în voia sorții”*, locuitorii *“vor fi nevoiți să plece peste hotare, visul că vor avea o grădiniță nouă se poate spulbera în orice clipă”*, reforma *“le va îngreuna și mai mult viața”*, iar alegerile din 5 iunie *“sunt o ultimă speranță”*, *“alegerile locale trebuie să devină o zi neagră pentru autoritățile liberale”* etc. Nici într-un material nu se oferă poziția reprezentanților AIE referitor la acest subiect și, de asemenea, lipsesc opiniile experților.

Mimarea pluralismului de opinii este foarte des întâlnită la NIT. Acest lucru este pus în aplicare prin plasarea în material a unor reacții care nu oferă informația necesară pentru că aceasta ori este scoasă din context, ori este trunchiată. Spre exemplu, pe dată de 16 iunie este pusă pe post o declarație a lui Igor Dodon în care acesta menționează că a solicitat Procuraturii să investigheze alte șapte cazuri de corupție și delapidare a unor fonduri, care în opinia lui au avut loc în cadrul Primăriei Chișinău. Pentru a respecta dreptul la replică, postul cere părerea șefului Serviciului de presă al Primăriei care *„regretă faptul că acțiunile administrației locale trezesc nemulțumiri”*. Nu este clar dacă acesta se referă la sesizarea candidatului Dodon, precum nu este clar ce are în vedere funcționarul. Acest pseudochilibru este întâlnit și în materialul *„Dorin Chirtoacă cere ajutorul medicilor”* din 13 iunie. Singura replică dată de un participant la întâlnirea organizată de candidatul PL la funcția de primar este cea a unui vice-ministru al Sănătății care răspunde negativ (*„Nu. Nu. Nu”*.) la mai multe întrebări ale reporterului care nu se aud. O altă știre controversată cu un răspuns mimat este și cea din 20 mai în care se afirmă că troleibuzele procurate din Belarus costă mai puțin decât a achitat pentru ele Primăria capitalei. Replica lui Gh. Morgoci, directorul RTEC, a fost preluată dintr-un alt material care se referea la starea tehnică a troleibuzelor procurate anul acesta și care a mai fost difuzat pe 17 mai.

În materialele cu subiect controversat, dreptul la replică este oferit în cazuri rarissime și în condiții inegale față de acuzațiile lansate. Astfel, din 227 de știri controversate, puse pe post de NIT în perioada de referință, în 176 lipsește părerea părților vizate.

Drept exemple pot servi următoarele știri: în jurnalul de la 31 mai, autoritățile din Comrat sunt acuzate de candidatul PCRМ că nu ar face nimic pentru soluționarea problemei asigurării cu apă a locuitorilor, însă replica reprezentanților primăriei Comrat lipsește; o altă știre din același buletin relatează despre o „bătaie electorală”, singura sursă de informație fiind secretarul comitetului raional Cimișlia al PCRМ care spune că bătaia ar fi fost provocată de reprezentantul PLDM, iar acestuia din urmă nu i se oferă dreptul la replică. Nu a fost oferit dreptul la replică nici CEC atunci când s-a spus că Igor Dodon este convins că CEC i-a furat victoria (7 și 8 iunie), nici reprezentanților partidelor acuzate de corupție de către Marcel Darie, fost candidat din partea Partidului Legii și Dreptății la funcția de primar general al Chișinăului (10 iunie), precum și alte știri cu subiect controversat care nu au prezentat opinia celor vizați, ceea ce contravine art. 7 (c) al Codului Audiovizualului care prevede că în cazul subiectelor ce vizează situații de conflict urmează să se respecte principiul de informare din mai multe surse.

## ***Limbajul și imaginile video utilizate***

De cele mai multe ori, în materialele critice cu caracter electoral direct sau indirect ce vizează candidații partidelor parlamentare, altele decât PCRM, NIT a recurs la un limbaj ce contravine standardelor deontologice, precum și trucuri editoriale, cum ar fi integrarea/aplicarea unor imagini irelevante subiectului prezentat, focusarea asupra unei imaginii/afirmații și repetarea acestora, aplicarea unor inscripții pe coloana video și a unui fundal muzical cu scopul amplificării mesajului manipulator. În perioada monitorizată au fost difuzate 38 de subiecte cu utilizarea acestor elemente care transmit un punct de vedere, de cele mai multe ori subiectiv, al postului față de cele relatate. De cele mai multe ori în aceste trucaje este vorba de candidatul Partidului Liberal la funcția de primar general Dorin Chirtoacă, dar sunt prezenți și alți lideri ai Alianței pentru Integrare Europeană.

De exemplu, în câteva știri din prima săptămâna a lunii mai care se referă la plecarea din PLDM a unor membri, în timp ce e citit lead-ul, apare imaginea unui stejar de pe care cad cinci ghinde (pe ghinde fiind fotografiile unor foști membri ai acestei formațiuni – Alexandru Tănase, Fiodor Ghelici, Călin Vieru, Vitalie Nagacevschi și Mihai Godea). Liderul PLDM apare într-o știre despre descentralizare din 28 aprilie pictând harta Moldovei, iar Serafim Urechean a fost prezentat într-un montaj cu mai mulți saci cu bani în brațe (subiectul despre numirea acestuia în funcția de președinte al Curții de Conturi, 21 aprilie). Un alt exemplu de încălcare a Codului Audiovizualului și a normelor deontologice de către NIT este utilizarea unor imagini din arhivă fără a specifica acest fapt. Cu câteva zile înainte de turul doi ale alegerilor locale din capitală, este difuzată o știre despre omorul unei tinere din satul Gordinești. Background-ul acestei știri este mai mare decât noutatea în sine. Toate concluziile și comentariile reporterului pe acest caz sunt însoțite de imagini video cu persoane care sunt torturate și decedate. Niciuna dintre aceste imagini nu este *blurată*, iar telespectatorii nu sunt anunțați că vor urma imagini șocante. Urmărind aceste imagini nu e greu să ajungi la concluzia „unor experți”, citați de reporter: „*situația este ieșită de sub control și actuala Alianță a adus curajul în rândul interlopilor periculoși care își restabilesc astăzi structurile criminale din anii 90 distruse de guvernarea comunistă*”.

Cel mai preferat personaj al trucajelor video ale jurnaliștilor de la NIT a fost Dorin Chirtoacă. În trucajele care îl vizau pe D. Chirtoacă au fost utilizate toate mijloacele: caricatura, muzica, imaginile din arhivă, imagini irelevante alături de texte care se referă la alte subiecte etc. Astfel, într-o știre din buletinul din 18 aprilie, NIT îl prezintă pe Dorin Chirtoacă pe rol de prezentator al emisiunii „Поле Чудес” de la Pervii Kanal, Rusia, apoi chipul lui Chirtoacă îl substituie pe cel a lui Ștefan cel Mare de pe bancnota de 100 de lei, pe care mai apare și imaginea unor ouă roșii (în știrea intitulată „Minciunile pascale ale lui Dorin Chirtoacă”, 19 aprilie). Pe 3 mai, în știrea despre conflictul dintre Dorin Chirtoacă și Victor Bodiu, în timp ce prezentatoarea citește lead-ul, apare o imagine trucată, în care cei doi candidați au pe mâini mănuși de box, iar în material au mai fost incluse imagini cu doi copii care se ceartă, câini și pisici care se hârjonesc și urlă. Pe 18 mai mai multe imagini cu grămezi de gunoi, pereți cu tencuiala căzută însoțite de vocea lui Dorin Chirtoacă “*Votăm schimbarea, votăm PL*”.

Un alt exemplu de utilizare grosolană a unor imagini suprapuse pe un text defectuos în care nu se face nicio deosebire dintre fapte și opinii este materialul despre participanții la evenimentele din 7 aprilie care îl susțin pe Dorin Chirtoacă. Reporterul spune că această susținere este cumpărată cu un milion de lei, sumă cheltuită de Primărie pentru compensațiile date tinerilor torturați de poliție, pe când pensionarii au primit doar câte o sută de lei. Întreg textul este însoțit de imagini despre devastarea clădirii Parlamentului din 7 aprilie fără mențiunea că ar sunt imagini din arhivă în care consilierul municipal din partea PL, Oleg Cernei, strică „Foc!”. Materialul se încheie cu imaginea lui Dorin Chirtoacă care scandează pe o scenă „Trăiască și înflorească...”, imagini care nu au nicio legătură cu subiectul știrii: susținerea lui Dorin Chirtoacă în campania electorală pentru funcția de primar de către victimele evenimentelor din 7 aprilie 2009.

În acest fel se încalcă din nou Codul Audiovizualului care nu permite „deformarea sensului realității prin tertipuri de montaj, comentarii, mod de formulare sau titluri”.



### ***Implicare în campania electorală***

În perioada 18 aprilie – 19 iunie 2011, postul EURO TV a difuzat 191 de materiale cu caracter electoral direct sau indirect. Majoritatea acestora au informat, preponderent, despre mersul campaniei electorale, începând cu înregistrarea candidaților, lansarea concurenților și a platformelor electorale ale acestora, evenimentele publice organizate de concurenții electorali, declarațiile făcute de candidații la funcțiile de primar sau consilieri etc. În perioada care a urmat după primul tur de scrutin, postul a prezentat mai multe știri despre rezultatele acestuia, reacțiile atât din partea politicienilor, cât și din partea organizațiilor internaționale și societății civile, precum și detalii despre acțiunile celor doi concurenți rămași în cursa pentru funcția de primar al Chișinăului, acuzațiile pe care și le-au adus aceștia unul altuia, activitatea CEC etc.

În cele două luni de campanie electorală, EURO TV a abordat și problemele cotidiene cu care se confruntă capitala, printre care: starea drumurilor, problema marcajelor stradale, gunoiul din parcuri, starea monumentelor de arhitectură, ambuteiajele, lansarea pe rută a noilor troleibuze, extinderea rutelor de troleibuz, sechestrarea conturilor SA „Termocom”, asigurarea cu apă a suburbiilor Chișinăului etc.

### ***Imparțialitate și obiectivitate***

În știrile cu tangență electorală, puse pe post de EURO TV, nu au fost înregistrate abateri grave de la normele deontologice, capabile să deformeze sau să trunchieze informația pusă la dispoziția publicului. Materialele difuzate de acest post TV în perioada de referință au fost în mare parte imparțiale și obiective. De notat că, din totalul de 191 de știri, doar două au avut probleme la capitolul obiectivitate și imparțialitate. Este vorba de materialele despre rezultatele preliminare ale alegerilor, difuzate pe 6 iunie. Astfel, postul anunță că „*PCRM fură consiliile raionale*”, aceasta fiind concluzia reporterului. Conotația negativă a

termenului *fură*<sup>3</sup> utilizat în text, dar și în burtieră relevă atitudinea autorului față de protagonist. În același buletin, în știrea despre victoria candidatului PCRM la Bălți reporterul afirmă „*capitala din nord rămâne în mâinile comuniștilor*”, la fel fiind vizibilă atitudinea reporterului față de PCRM.

În același timp, în primele două etape de monitorizare (18 aprilie – 15 mai) prezența mai multor știri despre activitățile primarului general Dorin Chirtoacă, ulterior candidatul PL la funcția de primar al Chișinăului, a făcut ca acesta să fie favorizat ușor printr-o mediatizare mai mare în comparație cu alți concurenți electorali. În total, Dorin Chirtoacă a apărut de 53 ori în știrile EURO TV care îl vizează direct fie în context pozitiv, fie neutru.

### ***Corectitudinea și echilibrul surselor. Pluralismul de opinie***

În mare parte, în timpul campaniei electorale, EURO TV a dat dovadă de respectarea principiilor diversității și echilibrului surselor. Totuși, postul a avut anumite probleme la respectarea principiilor echilibrului surselor. În perioada 18 aprilie – 19 iunie, EURO TV a difuzat 43 de subiecte relevante cu caracter controversat, dintre care în 11 materiale nu au fost prezente toate părțile. De exemplu, pe 3 și 6 iunie sunt difuzate știri privind raportul Asociației Promo-LEX, care conțin acuzații la adresa unor candidați și birourilor electorale, dar replica acestora nu apare. Pe 31 mai este difuzat materialul de la conferința de presă a lui Mihai Godea, care acuză AIE de inactivitate; iar pe 2 iunie - raportul CJI care prezintă date despre comportamentul defectuos al unor mass-media în campania electorală, dar nu e solicitată și opinia acestora; pe 7 iunie - conferința de presă a IDOM, care lansează acuzații la adresa administratorilor unor spitale de psihiatrie etc. În ultima săptămână de campanie (13 – 19 iunie), au fost difuzate patru materiale cu caracter controversat, în care nu a fost citată și a doua parte. De exemplu, pe 13 iunie, în știrea intitulată „Dodon vrea suburbiile”, candidatul PCRM îl acuză pe candidatul PL că „își amintește de suburbii doar în campanie electorală” și că „suburbiile nu-l merită pe Dorin Chirtoacă primar”, însă replica lui Chirtoacă lipsește. Iar pe 17 iunie, în știrea nr. 8, Igor Dodon spune că această campanie a fost „plină de provocări, insinuări și acuzații reciproce”, iar pe contracandidatul său îl acuză de „isterie”. Cu toate acestea, în știre lipsește opinia celei de-a doua părți.

Totodată, EURO TV a avut mai multe știri care, deși nu erau controversate, ar fi necesitat mai multe surse și informații de context. Astfel, știrile despre sondajele de opinie, care vorbesc despre topul candidaților cu șanse de a învinge în alegeri, dar și topul încrederii populației în politicieni, a conținut doar date din sondaj anunțate la conferința de presă. Nu au fost incluse și păreri ale experților la acest subiect, deși ar fi fost necesare. La fel, în știrea privind necesitatea unificării AIE pentru a crește șansele lui Chirtoacă în turul doi, vorbesc doar experți care vin să susțină teza unificării (7 iunie), în materialul despre rezultatele alegerilor anunțate de CEC, vorbește doar președintele comisiei Iurie Ciocan (7 iunie), în materialul privind cheltuielile concurenților în campanie, sunt prezentate doar cifre, fără opinii ale experților în domeniu (6 iunie).

---

3 FURĂ, fur, vb. I. Tranz. 1. A-și însuși pe ascuns sau cu forța un lucru care aparține altcuiva; a lua ceva fără nici un drept de la cineva, păgubindu-l; a hoți, a jefui, a prăda. ♦ Loc. adj. De furat = care a fost luat prin furt. ♦ Expr. Pe furate(le) = prin furt, prin răpire, prin hoție.

### ***Limbajul și imaginile video utilizate***

În perioada de monitorizare (18 aprilie – 19 iunie) nu au fost înregistrate cazuri de utilizare a limbajului discriminatoriu la adresa concurenților electorali și nici imagini capabile să deformeze realitățile și să creeze premise pentru a pune la îndoială respectarea standardelor etice și profesionale de către jurnaliștii de la EURO TV.



### ***Implicarea în campania electorală***

În perioada monitorizată, 28 aprilie-19 iunie, Jurnal TV a difuzat 242 materiale cu caracter electoral direct și indirect. Jurnal TV a prezentat știrile pe care editorii postului le-au considerat legate direct de campanie în cadrul unei rubrici speciale „Alegeri locale 2011”. Însă după primul tur de scrutin, rubrica nu a mai fost inclusă în buletinul de știri, știrile electorale fiind prezentate printre celelalte știri.

### ***Imparțialitate și obiectivitate***

În total pentru perioada de monitorizare, cel mai mediatizat candidat la funcția de primar al municipiului Chișinău a fost Dorin Chirtoacă (PL) care a beneficiat de 64 de apariții în „Jurnalul orei 20.00”, majoritatea în context neutru sau favorabil. Candidatul PCRM la funcția de primarul municipiului Chișinău Igor Dodon a fost prezent în 50 de știri neutre și negative.

În primele săptămâni de campanie, candidatul PLDM Victor Bodiș a fost reflectat în 21 de știri. Campania electorală a lui Mihai Godea, candidat independent, a fost subiect pentru 22 de știri. Candidatul Partidului Democrat, Valentina Buliga a fost subiectul a doar 4 știri.

După primul tur de scrutin, candidatul PL la funcția de primar al Chișinăului, Dorin Chirtoacă, și cel al PCRM, Igor Dodon, apar deseori în aceleași materiale, în contextul acuzațiilor pe care și le aduc reciproc. De exemplu, în săptămâna 29 mai-5 iunie, Jurnal TV se referă la Chirtoacă și Dodon în 21 de materiale. Totuși, contextul în care apar aceștia este diferit: candidatul PL apare în lumină neutră și pozitivă, iar cel al PCRM în context neutru și negativ.

Deși în linii mari, știrile Jurnal TV respectă principiile imparțialității și obiectivității, au fost puse pe post și unele materiale ce conțineau devieri de la standardele profesionale. De exemplu, pe 25 mai, Jurnal TV include un material despre dezvoltările și „previziunile” făcute în ultimul an de Sergiu Mocanu în care nu este citată nici o sursă, fiind doar concluzii ale reporterului făcute pe baza unor declarații și evenimente, fără ca faptele să fie separate clar de opinie.

### ***Corectitudinea și echilibrul surselor. Pluralismul de opinie***

În total, Jurnal TV a difuzat 49 de materiale controversate care conțineau acuzații la adresa concurenților electorali. Marea majoritatea a materialelor controversate au prezentat și opinia părților vizate/acuzate, cu câteva excepții, cum ar fi știrea din 21 aprilie intitulată „Chirtoacă îi cunună pe Dodon și Bodiș” și a început cu exclamarea „Dodon și Bodiș locuiesc în concubinaj”, atribuită lui Chirtoacă care îi acuză pe cei doi contracandidați că s-ar fi lansat în campania electorală contrar prevederilor legii. Dreptul la replică al celor vizați nu a fost asigurat. Pe 6 mai este inclus un material în care Sergiu Mocanu, liderul Mișcării Antimafie, acuză de falsificarea semnăturilor necesare pentru înregistrarea candidatului la funcția de primar general Mihai Godea, pe prim-vicepreședintele Parlamentului Vlad Plahotniuc, Întreprindere de Stat Registru și Centrul Anticorupție. Niciunul dintre acuzați nu vine cu replică, iar jurnaliștii nici nu menționează dacă au încercat să ia legătura cu aceștia.

În perioada dintre cele două tururi de scrutin, 6-19 iunie, Jurnal TV include 3 materiale despre îndemnurile de a ieși la vot și a vota pentru Dorin Chirtoacă lansate de Damian Hâncu (8 iunie, 16 iunie, 17 iunie) în care protagonistul spune că „mâinile candidatului PCRM sunt murdare de sângele celor omorâți în aprilie 2009”, și îi cere să își ceară public scuze. Nici unul din cele 3 materiale nu prezintă poziția/reacția lui Igor Dodon.

### ***Limbajul și imaginile video utilizate***

Pe parcursul reflectării campaniei electorale pentru alegeri locale nu s-au înregistrat abateri de la normele deontologice privind limbajul și imaginile utilizate de Jurnal TV în buletinele de știri monitorizate, excepție fiind un reportaj care abordează tematica electorală mai degrabă la nivel pamfletar cu muzică și multe combinații amuzante de mesaje electorale și anunțuri de publicitate stradală difuzat pe 9 mai.



### ***Implicarea în campania electorală***

În perioada 18 aprilie – 19 iunie, postul de televiziune N4 a difuzat 223 de subiecte cu caracter electoral direct sau indirect, reportajele electorale nefiind delimitate într-o rubrică specială. Numărul de materiale despre activitatea CEC și a materialelor de educație civică, difuzate de N4, a fost relativ mic.

Până la data primului tur al alegerilor (5 iunie), majoritatea materialelor care s-au referit direct la campania electorală au relatat despre înregistrarea candidaților, evenimentele de lansare în campanie, reacțiile candidaților la anumite acțiuni sau declarații ale contracandidaților sau ale unor terți etc. După 5 iunie, știrile monitorizate au prezentat rezultatele alegerilor și interpretarea acestora de către diferiți actori politici, precum și subiecte cu implicarea celor doi concurenți electorali care au continuat lupta pentru Primăria

Capitalei, fiind reflectate evenimentele/declarațiile acestora, acuzațiile pe care și le-au adus și replicile date de contracandidat.

N4 a acordat o atenție deosebită reflectării activității de prim-ministru a lui Vlad Filat, aceste reportaje având un caracter electoral indirect în condițiile în care deseori erau urmate de publicitatea electorală a PLDM, realizându-se astfel un transfer de imagine de la Vlad Filat ca și premier la partidul care participă în alegeri. Pe lângă aceste subiecte, au fost puse pe post și alte reportaje, în care premierul a reacționat la unele evenimente sau acuzații din partea unor concurenți electorali.

### ***Obiectivitate și imparțialitate***

30 din cele 223 de știri relevante prezentei monitorizării au avut probleme la capitolul obiectivitate și imparțialitate, iar faptele nu au fost separate de opinii. Exemple de acest fel sunt știrea din 4 mai despre întâlnirea electorală a candidatului PCRM Igor Dodon la un spital în care inserturile au fost selectate astfel încât candidatul să apară în lumină nefavorabilă. Un exemplu de părtinire evidentă l-a constituit știrea din buletinul din 5 mai despre topul celor mai influenți 50 de politicieni, prezentat într-o conferință de presă. Reporterul a evitat să numească cine este pe locul trei în top (*Dorin Chirtoacă, n.n.*), în schimb a anunțat că Victor Bodiș a făcut un salt mare ajungând destul de aproape de topul primilor 10, ceea ce demonstrează părtinire din partea postului de televiziune. În unele cazuri, reporterii au dat aprecieri sau au lăsat să se înțeleagă opinia lor prin modul de exprimare, lucru contraindicat din perspectiva deontologiei jurnalistice. Astfel, pe 8 iunie a fost pus pe post un reportaj despre reacția Întreprinderii de Stat „Registru” la multiplele cazuri de acordare a vizei de reședință înainte de alegeri. Reporterul exclamă: *„Iar culmea este (sublinierea ne aparține) că legea nu interzice ca într-o locuință de câțiva metri pătrați să fie înregistrați, de exemplu, o sută de oameni”*. La fel se întâmplă și pe 9 iunie când autorii reportajului despre consolidarea Alianței pentru Integrare Europeană înainte de turul doi al alegerilor primarului din capitală se bucură: *„În sfârșit oficial, AIE îl susține pe Dorin Chirtoacă în cel ce-al doilea tur al alegerilor pentru funcția de primar general”*.

Pe toată durata monitorizării, N4 l-a favorizat în știri, prin frecvența, durata și accentele acestora, pe prim-ministrul și președintele PLDM Vlad Filat, dar și pe candidatul PLDM la funcția de primar al Chișinăului Victor Bodiș până la retragerea acestuia din cursa electorală pentru Primăria Capitalei. În unele reportaje, jurnaliștii au făcut trimitere și la tandemul Filat-Bodiș, ceea ce a favorizat transferul de imagine de la premier la candidat. Un exemplu de favorizare a lui Victor Bodiș este știrea din buletinul „Obiectiv” din 28 aprilie, care a început cu intro-ul: *„Incredibil, dar adevărat. În Chișinău va fi posibil de cumpărat apartamente în rate timp de 20 de ani, iar rata lunară nu va depăși 200 euro. Cel puțin și asta își asumă candidatul liberal democrat la funcția de primar al Chișinăului Victor Bodiș”*.

În reportajul din 27 mai de la evenimentele privind marcarea Zilei Drapelului național, reporterii au încercat să surprindă toate evenimentele organizate cu această ocazie, atâta doar că actorii politici au fost abordați în mod diferit. Astfel, N4 a evitat să îl pună pe post pe Primarul General Dorin Chirtoacă cu declarația făcută în timpul unui eveniment din

cadrul sărbătorii, dar au arătat cum candidatul PLDM la funcția de Primar al Capitalei împarte trecătorilor tricolore și le explică semnificația acestora

Până la retragerea lui Victor Bodiș din lista de candidați pentru funcția de primar general al Chișinăului, contracandidatul acestuia din partea Partidului Liberal Dorin Chirtoacă a fost mediatizat preponderent în contextul acuzațiilor care i-au fost aduse în campanie. După decizia AIE de a-l susține pe Dorin Chirtoacă în turul doi de scrutin, N4 l-a prezentat pe acesta în materiale neutre sau în context pozitiv.

### ***Corectitudinea și echilibrul surselor. Pluralismul de opinie***

De cele mai multe ori, postul de televiziune N4 a asigurat un minim de pluralism de opinii în știrile pe care le-a difuzat, nu și echilibrul surselor prezentate. N4 nu întotdeauna a avut grijă să asigure dreptul acestuia la replică. Spre exemplu, pe 18 mai, președintele Partidului Legii și Dreptății, generalul Nicolae Alexei, l-a acuzat pe candidatul PL că nu a putut combate corupția în Capitală și că în Primărie există clanuri de familie care investesc banii publici în propriile afaceri. După difuzarea acuzațiilor, reporterul N4 menționează că „*din cauza întâlnirilor cu alegătorii, Chirtoacă nu a fost de găsit pentru a comenta acuzațiile de azi*” și include o scurtă declarație făcută anterior de acesta ca răspuns la acuzațiile pe care i le-au mai adus reprezentanții Partidului Legii și Dreptății.

În alte cazuri, reporterii au eșuat să le transmită telespectatorilor informații echilibrate despre un subiect controversat, chiar dacă, aparent, au respectat pluralismul de opinie și dreptul la replică. Drept exemplu poate servi subiectul din 3 iunie, în care s-a relatat despre o coaliție anti-PLDM la Cărpineni, Hâncești, formată din trei partide PL, PCRM și PDM. Din material reiese că aceste partide au înaintat un singur contracandidat celui de la PLDM. În reportaj este prezent candidatul PLDM și Vlad Filat. Pentru pluralism de opinie, reporterii iau și poziția PL, prin intermediul lui Dorin Chirtoacă, care respinge acuzațiile. Dar autorii revin la ideea de la început și termină reportajul cu următoarea frază: „*Liberal-democrații insistă că PL, PCRM și PDM au un singur candidat*”. Acest final răstoarnă orice echilibru firav al surselor pe care au încercat să îl construiască reporterii și dau o nuanță de tendențiozitate materialului. În total pentru perioada de monitorizare, postul de televiziune N4 a difuzat 34 de știri și reportaje care nu au respectat principiile deontologice ale echilibrului prezentării surselor și al pluralismului de opinii.

În 13 din cele 44 știri cu subiect electoral controversat, difuzate în perioada monitorizării, N4 nu a oferit dreptul la replică atunci când unii concurenți electorali au lansat acuzații la adresa altora. Astfel, pe 25 mai, postul de televiziune a anunțat că unii participanți la dezbaterile organizate de N4 acuză angajații Primăriei Chișinău, și în special pe Dorin Chirtoacă, de corupție. În loc să prezinte opinia celor vizați, reporterul menționează următoarele: „*Care va fi replica lui Dorin Chirtoacă veți afla la următoarea rundă de dezbateri, la care acesta a fost invitat*”. Jurnalistul avea obligația deontologică să ofere dreptul la replică în același buletin de știri, lucru care nu s-a întâmplat. Părerea reprezentantului PL, Mihai Cârliș, a putut fi aflată abia pe 27 mai, într-o altă știre despre dezbaterile electorale organizate de N4, însă în materialul pus pe post nu a fost inclus răspunsul direct la acuzațiile de corupție ce i s-au adus anterior lui Chirtoacă. Acuzații fără răspuns au fost mediatizate și pe 26 mai, cu trimitere la aceleași dezbateri de la N4, de data



aceasta din partea Vitaliei Pavlicenco, candidată PNL la funcția de primar general al Chișinăului.

La 14 iunie, N4 a pus pe post un reportaj de la un eveniment public, organizat de Ministerul Mediului, la care s-a discutat despre problema gunoștii din localitatea Tântăreni. Ministrul Mediului Gheorghe Șalaru a acuzat PCRМ că a transformat această problemă în una politică, lansând și alte învinuiri opoziției parlamentare. Poziția PCRМ nu a fost prezentată.

### ***Limbajul și imaginile video utilizate***

Pe durata monitorizării, reporterii postului de televiziune N4 au utilizat în știri un limbaj acceptabil, fără etichetări atribuite unor candidați electorali. Aceleași observații se referă și la utilizarea imaginilor, precum și a elementelor de montaj, acestea respectând, în general, standardele etice și profesionale.

### **PRESA SCRISĂ:**

**adevărul.md**

### ***Implicarea în campania electorală***

Pe durata perioadei de monitorizare, cotidianul *Adevărul* a publicat 140 de articole cu caracter electoral direct sau indirect. Acestea au vizat subiecte electorale începând cu depunerea actelor la Consiliul Electoral de Circumscripție pentru înregistrarea candidaților și lansarea oficială în campanie și continuând cu evenimentele electorale ale diferiților concurenți electorali. *Adevărul* a informat atât despre mersul campaniei, cât și despre primele schimbări intervenite în urma alegerilor din primul tur la nivel local. Nu au fost trecute cu vederea nici acuzațiile reciproce lansate de candidații la funcția de primar general al Capitalei cu privire la acte de corupție și promovarea unor persoane dubioase în Consiliul Municipal.

Printre subiectele cu caracter electoral indirect menționăm articolele în care s-a vorbit despre Guvern, Parlament și Primăria municipiului Chișinău. Ziarul publică și materiale electorale plătite marcate corespunzător la rubrica „Publicitate electorală 2011”.

### ***Imparțialitate și obiectivitate***

Pe parcursul campaniei electorale, în cotidianul *Adevărul* nu a fost remarcată tendința de favorizare sau defavorizare a vreunui concurent electoral. Ziarul a reflectat mai mult acțiunile și luările de poziții ale candidaților la funcția de primar general al Capitalei.

În marea majoritate a cazurilor, jurnaliștii nu au admis încălcări ale normelor jurnalistice sau ale principiilor deontologice ale imparțialității și obiectivității. Doar în 3 materiale jurnalistice au fost sesizate probleme la capitolul imparțialitate și obiectivitate. Astfel, în materialul „Tri-lansarea cu fast a troleibuzelor lui Chirtoacă” din 29 aprilie sunt utilizate expresii de genul „ambuteiaje infernale”, „cu toții au venit să vadă „minunea” despre care primarul vorbește de jumătate de an”, „Dorin Chirtoacă nu a ratat nicio ocazie pentru a-și

face imagine, purtând presa după el la orice eveniment” care pot fi catalogate drept opinii personale ale autorului și nu ar fi trebuit să se regăsească într-un material informativ. În aceeași ediție, în materialul „Copy paste și greble electorale”, reporterul informează că „Dodon a pus și el mâna pe un băț cu un cui prins la capăt”, iar 2 parlamentare au venit la „subotnik” cu mașina cu numere de parlament, chiulind de la ședința în plen”. Astfel, candidatul PCRM este persiflat ușor. La 28 aprilie, în materialul "Șeful țării și-a grațiat colegul de partid" au fost folosite expresiile "a spăla de păcate", "pentru spălarea lui Leonid Balan" din care transpare atitudinea părtinitoare a reporterului față de subiectul pus în discuție.

În ceea ce privește editorialele, acestea au fost pertinente și au făcut mai degrabă la o analiză a unor evenimente și tendințe, fără a apăra anumite idei sau persoane concrete. Judecățile de valoare din materialele de opinie nu au distorsionat realitățile și au avut ca bază documente sau fapte concrete.

### ***Corectitudinea și echilibrul surselor. Pluralismul de opinie***

Din punct de vedere editorial, ziarul a fost corect și echidistant pe întreaga campanie electorală monitorizată în cadrul acestui raport. În total, *Adevărul* a avut 14 materialele contradictorii, iar dreptul la replică nu a fost respectat într-un singur caz.

De notat că echilibrul între contracandidații la funcția de primar al capitalei este respectat nu numai în text, dar și în fotografii.

### ***Limbajul și imaginile utilizate***

Articolele din cotidianul *Adevărul* au fost scrise cu respectarea normelor deontologice și nu au conțut expresii peiorative sau licențioase care ar eticheta anumiți concurenți electorali. În toate materialele ce cad sub incidența prezentei monitorizări a fost utilizat un limbaj corect, iar imaginile au fost informative, fără a se abate de la normele etice.



### ***Implicare în campania electorală***

*Timpul de dimineață* a publicat în perioada monitorizată 304 articole cu caracter electoral direct sau indirect. Majoritatea acestora (142) au fost materiale de opinie (editoriale, comentarii realizate de jurnaliștii din redacție, interviuri, opinii ale unor bloggeri și cititori ai ziarului), 95 au fost știri și alte articole cu caracter strict informativ, inclusiv materiale cu caracter de investigație jurnalistică, iar 67 au constituit publicitate electorală a concurenților (marcată sau nemarcată corespunzător). La începutul campaniei electorale, ziarul a inaugurat rubrica "O mie și una de nopți ale Chișinăului", în cadrul căreia au fost enumerate problemele municipalității care urmează să fie soluționate. Din punct de vedere tematic, articolele au acoperit, prin știri sau comentarii, cele mai importante evenimente ale campaniei electorale, acțiunile/declarațiile/replicile principalilor concurenți electorali.

În perioada monitorizată, *Timpul de dimineață* a publicat mai multe interviuri cu diferite persoane (oameni de cultură, studenți, politicieni, reprezentanți ai diasporei etc.), în care a fost promovat un anumit concurent electoral, acestea reprezentând, în fapt, publicitate mascată în favoarea acestui candidat. După primul tur de scrutin, au apărut dialoguri promoționale cu unii candidați: 14 iunie – interviu cu Nicolae Crudu, candidat PLDM la funcția de primar al orașului Durlăști – „*M-am strădui să fiu primarul tuturor durlăștenilor*”; 16 iunie – interviu cu candidatul PLDM la funcția de primar al orașului Hâncești Constantin Tacu – „*Dacă mă apucam de furat, mă descurcam și aici...*” (publicat la rubrica „Electorala 2011”, fără a indica că ar fi fost achitat din fondul electoral al candidatului).

### ***Imparțialitate și obiectivitate***

Cele mai multe din știrile și materialele informative complexe cu caracter electoral au fost corecte din punct de vedere al structurării și abordării imparțiale și obiective a informației. Cu toate acestea, în opt materiale din categoria știrilor, analizelor și investigațiilor, se remarcă un anumit subiectivism și neseperarea faptelor de opinie. Spre exemplu, la 6 mai, în materialul „Jaful deceniului” la Ungheni” poate fi observată atitudinea parțială a autorului, evidentă în special prin expresiile utilizate („*Gheorghe Filimon a fost acoperit în toți acești ani de activitate defectuoasă de către clanul comunist venit la putere în 2001*”), iar autorul nu respectă în toate cazurile principiul deontologic al prezumției nevinovăției în raport cu persoana despre care scrie.

Majoritatea articolelor de opinie (62 din 142), inclusiv editoriale, comentarii, interviuri, scrisori, apeluri ale cetățenilor/cititorilor au favorizat Partidul Liberal și/sau pe candidatul acestei formațiuni la funcția de primar al Capitalei, Dorin Chirtoacă. Astfel, în perioada monitorizată au fost publicate interviuri cu diferite personalități (Dan Dungaciu, Spiridon Vangheli, Vasile Iovu, Ninela Caranfil, Eugen Doga, Mihai Druță ș.a.) care îl laudă pe Dorin Chirtoacă și fac apeluri directe sau indirecte de susținere a candidatului PL în alegerile locale.

De asemenea, în ziar au apărut multe articole care pot fi catalogate drept publicitate ascunsă a concurenților electorali. Ele nu au fost plasate la rubrica „Electorala 2011” și nu au fost însoțite de specificarea „Achitat din fondul electoral”, dar se referă la activitatea și programul electoral al acestor candidați. Spre exemplu, pe 20 mai, ziarul publică un interviu amplu cu Dorin Chirtoacă, intitulat „5 iunie va însemna sfârșitul ideologiei comuniste în RM”, în care se vorbește despre actuala campanie electorală, sunt enumerate realizările primarului pe parcursul primului mandat, precum și prioritățile pentru viitorul mandat al lui Dorin Chirtoacă.

În raport cu candidatul Partidului Comuniștilor la funcția de primar general al Capitalei Igor Dodon, politica editorială a *Timpului de dimineață* din perioada monitorizată a fost diametral opusă, acesta fiind prezentat în materialele de opinie doar în context negativ, defavorabil și compromișător (din comentariul „Cine îl votează pe Dodon?”, 1 iunie: „...*nu este zi ca să nu emită vreo minciună, uneori chiar două*”; 3 iunie, articolul „De ce Dodon este un pericol pentru Chișinău...” – „*El își umple buzunarele și nu-l interesează dacă falimentează cineva. Pentru el contează doar să câștige*”; 8 iunie – „Iată cu cine I. Dodon

vrea să facă ordine în Chișinău!"; 13 iunie – editorialul „Dodon, păpușa mafiei comuniste”; 16 iunie – comentariul „Păpușa în roz minte *pi moldovenești!*”; din investigația „EXCLUSIV: Am pierdut „Moldova” cu ajutorul lui Dodon”, 17 iunie – „*Igor Dodon a rugat autoritățile ucrainene să se implice în furtul clădirii Consulatului RM din Odesa*” ș.a.).

În perioada de raport, ziarul a publicat mai multe scrisori din partea cititorilor, apeluri ale unor grupuri de alegători, extrase din bloguri care îndeamnă direct sau indirect la susținerea candidatului PL la funcția de primar de Chișinău și critică dur Partidul Comuniștilor și pe candidatul acestuia Igor Dodon.

### ***Corectitudinea și echilibrul surselor. Pluralismul de opinie***

Chiar dacă știrile din *Timpul de dimineață* despre mersul campaniei electorale, dar și despre rezultatele alegerilor, au fost în general corecte, ziarul nu întotdeauna a asigurat diversitatea surselor de informație și a opiniilor/pozițiilor, principiu deontologic obligatoriu în special pentru materialele jurnalistice care abordează un subiect controversat. Spre exemplu, în materialul „Huliganism în plină campanie electorală”, publicat la 6 mai, nu este oferit dreptul la replică celor acuzați de atacuri în campanie (cu toate că datele au fost preluate din raportul organizației Promo-lex, ar fi trebuit prezentată și opinia celor vizați). La 25 mai, a fost publicat articolul „Palatul de lux al comuniștilor”, în care candidații PL aduc acuzații PCR, dar opinia celor acuzați lipsește. Cu două zile înainte de primul tur al scrutinului, *Timpul de dimineață* a publicat, la rubrica „Profil de candidat”, un articol de două pagini nesemnat (!) despre candidatul PCR la funcția de primar al capitalei, în care se explică „De ce Dodon este un pericol pentru Chișinău...”. Articolul admite mai multe încălcări ale normelor jurnalistice prin învinuirile aduse candidatului fără a solicita o reacție din partea acestuia. „...*Dodon spune că luptă contra corupției, pe când realmente a pus umărul la înflorirea fenomenului. Dodon își declară venituri modeste, deși în realitate trăiește ca un boier*”, sunt doar câteva din afirmațiile pe care le face anonimul fără ca să ofere mai jos detalii concludente și bine documentate. Articolul este însoțit de mai multe caricaturi și poze cu mașini despre care se spune că ar fi ale lui Igor Dodon. În edițiile din 15 și 17 iunie, a fost publicat materialul „Am pierdut „Moldova” cu ajutorul lui Dodon”, potrivit căruia fosta guvernare comunistă a înstrăinat la un preț derizoriu una din cele mai scumpe proprietăți ale RM – sanatoriul „Moldova” din Odessa, iar Igor Dodon, pe atunci prim-vicepremier, a intervenit pe lângă autoritățile ucrainene pentru a facilita această înstrăinare. Opinia protagonistului în legătură cu aceste învinuiri nu a fost prezentată.

În total, în perioada de monitorizare, în *Timpul de dimineață* au fost publicate 19 articole (altele decât materialele de opinie) care au abordat un subiect controversat, lansându-se acuzații la adresa unor persoane implicate în campania electorală pentru alegerile locale și în doar 6 cazuri autorii au respectat normele deontologice care impun prezentarea punctului de vedere al tuturor părților implicate.

### ***Limbajul și imaginile utilizate***

Limbajul știrilor electorale din ziarul *Timpul de dimineață* a fost corect, iar cel al comentariilor a fost, în unele cazuri, dur și exagerat de ironic în raport cu PCRМ și candidații acestui partid („Julikul” Dodon, „păpușă”, „păpușa în roz”, „marionetă a Moscovei” etc.). În materialul de opinie „Salvarea lui Dodon, „băgarea dej`telor” și lacrimile de pe urmă” (17 iunie) au fost reluate niște expresii licențioase atribuite unuia dintre consilierii municipali aleși pe lista PCRМ, unele litere fiind înlocuite cu puncte, ceea ce nu protejează însă suficient textul de elemente defectuoase.

În câteva cazuri, materialele publicate în ziar au fost însoțite de colaje fotografice care nu au fost marcate corespunzător.



### ***Implicarea în campania electorală***

În perioada 28 aprilie -19 iunie, *Moldova Suverană* a publicat 196 de materiale cu caracter electoral direct și indirect. Ca gen jurnalistic, de cele mai multe ori, materialele publicate în *Moldova Suverană* au fost articole de opinie. Știrile au fost puține și deseori sumare (de cele mai multe ori sunt știri ale agenției *Moldpres* sau sunt nesemnate).

*Moldova Suverană* a mediatizat selectiv evenimentele din campanie, cititorii fiind informați în special despre evenimentele electorale organizate de PCRМ, în unele cazuri menționându-se că materialele sunt publicitare, iar în cele mai dese cazuri aceste mențiuni au lipsit. Articolele electorale plătite, de obicei începeau pe prima pagină și continuau pe pagina 2 sau 3 și aparțineau staff-ului candidatului PCRМ la funcția de primar al municipiului Chișinău, Igor Dodon, sau analiștilor politici care susțin candidatul PCRМ.

În întreaga perioadă monitorizată, politica editorială a ziarului a fost axată pe critici dure la adresa partidelor componente ale AIE și a reprezentanților acestora și promovarea candidaților PCRМ în alegeri. Astfel, cititorii *Moldovei Suverane* nu au avut suficientă informație pentru a putea să-și formeze independent opinii proprii.

Majoritatea materialelor au fost mai degrabă speculații, decât surse de informare pentru cititori despre evenimentele care s-au produs. Subiectele au reflectat evenimente ce se refereau, în deosebi, la evenimentele campaniei electorale desfășurate de PCRМ, printre acestea sunt sărbătorirea zilei de 9 mai, lansarea campaniei electorale a lui Igor Dodon, candidatul PCRМ la funcția de primar al capitalei, (19 aprilie, 22 aprilie, 28 aprilie), lansarea campaniei "Iubesc Moldova" (18 mai), materialele despre vizita candidatului PCRМ la Bruxelles și revenirea cu soluții pentru Chișinău (20 mai, 24 mai), întâlnirea lui Dodon cu șefii misiunilor diplomatice din RM care au fost informați că PCRМ nu va permite falsificarea rezultatelor alegerilor (25 mai) și altele.

### ***Obiectivitate și imparțialitate***

Materialele publicate în *Moldova Suverană* au favorizat clar candidatul PCRM Igor Dodon în 69 de materiale cu caracter neutru și pozitiv. Drept exemple pot servi articolele „Igor Dodon s-a întâlnit la Moscova cu mai mulți oficiali ruși” (31 mai), „Dodon nu reprezintă doar soluția, ci și salvarea Chișinăului” (31 mai), „Chișinăul are nevoie de un manager anticriză” (3 iunie), „Igor Dodon - anotimpul schimbării civilizatorii” (3 iunie), „Moldova a ales Partidul Comuniștilor” (9 iunie), „Igor Dodon: Pe 5 iunie am câștigat în orașul Chișinău, pe 19 iunie voi câștiga și în întreg Municipiul” (un interviu cu Igor Dodon, publicat pe 10 iunie) ș .a.

Toate cele 66 de materiale care l-au vizat pe Dorin Chirtoacă, candidatul PL la funcția de primar al mun. Chișinău, au avut un caracter negativ, uneori fiind prezentate informații defăimătoare. Drept exemple de materiale tendențioase, pot servi articolele „Reabilitarea infrastructurii rutiere din Chișinău, declarată primordială doar în campanie electorală” (20 mai), „Chirtoacă, bătaușul de la televizor și incompetentul în viață” (19 mai), „Chișinăul a ajuns a fi capitala criminală a Moldovei sărăcite, iar Primăria un fel de stat major al corupției” (20 mai), „Chirtoacă – blestem pentru Chișinău” (26 mai) etc. Materialul intitulat „Nereguli de pe vremea când la Primărie era și Ghimpu președinte al CMC” publicat în câteva ediții (19 mai, 20 mai, 24 mai, 25 și 26 mai) prezintă în mod distorsionat raportul de audit privind executarea bugetului municipal Chișinău pe anul 2009.

În întreaga perioadă monitorizată *Moldova Suverană* a publicat 97 din materiale părtinitoare, în care faptele nu au fost separate de opinie. Materialele de opinie au fost de cele mai multe ori defăimătoare la adresa candidatului PL pentru funcția de primar al Chișinăului, Dorin Chirtoacă, președintelui PL, Mihai Ghimpu, președintelui PLDM, Vlad Filat, sau la adresa altor reprezentanți ai AIE. Aceste articole abundă în acuzații, autorii utilizând un limbaj peiorativ, imaginile fiind trucate și nerespectând principiile etice și deontologice.

### ***Corectitudinea și echilibrul surselor. Pluralismul de opinie***

Pe parcursul întregii perioade de monitorizare *Moldova Suverană* nu a reușit să asigure pluralismul de opinie. În 91 de articole, informațiile au fost prezentate dintr-o singură sursă sau din mai multe surse, dar citate selectiv și dintr-o singură perspectivă/unghi de abordare. Materialele de analiză inserate de *Moldova Suverană* au fost tendențioase și subiective. În loc de examinarea în profunzime a unui subiect, cu prezentarea diverselor păreri și poziții care ar ajuta cititorul să înțeleagă mai bine subiectul în cauză, articolele de analiză din *Moldova Suverană* compilează informații în scopul discreditării, prin includerea selectivă a detaliilor și omiterea replicilor celor acuzați.

Ziarul a ignorat principiul citării obligatorii a ambelor părți în materiale controversate. Cele 82 de materiale care au abordat un subiect controversat sau în care au fost lansate acuzații la adresa unui concurent electoral sau a partidului pe care acesta îl reprezintă, nu a fost asigurat dreptul la replică, așa cum cer normele deontologice.

### ***Limbajul și imaginile utilizate***

În 74 de materiale publicate în *Moldova Suverană* au fost utilizate expresii peiorative, insinuante și semi-licențioase și cuvinte de mahala, caricaturi, colaje sau imagini trucate în scop de manipulare.

De exemplu, în ediția din 20 aprilie, ziarul publică un text cu titlul „Să ne lecuim de pîntecăria verde” care începe cu următoare afirmație „Doi ani de zile o coaliție ridicolă și impotentă liberală din 3 măscărici mincinoși și altul gras”, și continuă în același stil. În articolul „Flăcăul va divorța de... primăria capitalei” (27 aprilie) lui Dorin Chirtoacă i se spune „*Dorinel, fiul câinilor vagabonzi*” etc., iar într-un articol din 13 cu titlul „Mihai Balamucovici Ghimpu. Să te ferească Dumnezeu de prost că are mintea odihnită” declarații ale liderului Partidului Liberal sunt descrise prin-un limbaj suburban (“Cufureala asta a lui românească, meteahna gândirii betege”).

De cele mai multe ori editorialele, dar și articolele de opinie sunt însoțite de caricaturi, colaje și poze trucate care accentuează cele scrise în material. Colajele și caricaturile de cele mai multe ori îl înfățișează pe Dorin Chirtoacă în ipostaze defavorabile, cum ar fi de exemplu colajul în care acesta poartă uniformă de nazist („Chirtoacă, bătașul de televizor și incompetentul în viață”, 19 mai), sau fotografia trucată în care Dorin Chirtoacă și Mihai Ghimpu stau spate la spate cu topoare în mână pe fundalul imaginii Primăriei, în textul intitulat „Chișinăul a ajuns a fi capitala criminală a Moldovei sărăcite, iar Primăria un fel de stat major al corupției” (20 mai).



### ***Implicarea în campania electorală***

Publicația de limbă rusă, cu distribuție națională, *Nezavisimaia Moldova*, a reflectat activ campania electorală pentru alegerile locale generale. În perioada 18 aprilie – 19 iunie 2011, ziarul a publicat în total 238 articole cu caracter electoral direct și indirect.

În primul tur de scrutin, publicația a oglindit subiecte privind activitățile electorale ale mai multor concurenți electorali. Totuși, în vizorul redacției s-au aflat permanent candidații PCRM și PL la Primăria Chișinău. Ziarul a dat prioritate unor astfel de subiecte ca înregistrarea și lansarea candidatului PCRM, Igor Dodon, în cursa electorală, prezentarea platformelor electorale ale candidaților la funcția de consilieri municipali din partea PCRM. De asemenea, ziarul a prezentat realizările PCRM timp de opt ani de guvernare, marșurile sociale, desfășurate de PCRM în unele orașe ale țării. Astfel, la 31 mai sunt rezervate trei pagini (!) în care este reflectat cu amănunte așa-numitul marș social din 29 mai, organizat de această formațiune pentru susținerea candidaților săi la funcția de consilieri municipali și primar al municipiului Chișinău. Fotografii, impresii, apeluri: toate îl conving pe cititor că actualul regim trebuie curmat și că singura soluție este PCRM. Aceeași tonalitate este menținută pe parcursul întregii campanii electorale în știri și articole de opinie.

În turul doi de scrutin (6 - 19 iunie), materialele s-au referit la victoriile repurtate de către PCRM în alegerile locale și comportamentul nu tocmai corect al unor concurenți electorali, dar și observatori la alegeri. Totodată, a sporit numărul materialelor controversate care conțin în special acuzații de corupție și administrare proastă a capitalei de către fostul primar, Dorin Chirtoacă. De regulă, Chirtoacă, principalul contracandidat al lui Igor Dodon, este ținut în vizorul ziarului *Nezavisimaia Moldova* mai mult în contextul criticilor și informațiilor negative.

De notat că în perioada electorală, ziarul a publicat deseori scrisori primite de la cititori, care lansează mai multe atacuri la adresa candidatului Partidului Liberal la funcția de primar al Capitalei, Dorin Chirtoacă. Multitudinea de scrisori publicate în perioada monitorizată, creează impresia că jurnaliștii încearcă să transfere o parte din propriile convingeri pro și anti pe seama cititorilor.

### ***Obiectivitate/împarțialitate***

Rezultatele monitorizării relevă că, în general, *Nezavisimaia Moldova* s-a implicat selectiv în reflectarea campaniei electorale, mediatizând doar activitățile de campanie desfășurate de Partidul Comuniștilor și candidatul la funcția de primar general al Chișinăului Igor Dodon. Ceilalți concurenți electorali, în special Dorin Chirtoacă, principalul contracandidat al lui Dodon, sunt amintiți doar în contextul unor acuzații și materiale critice, semnate de colaboratorii redacției, cititori sau experți apropiați PCRM.

Igor Dodon este favorizat în 74 articole publicate de ziarul monitorizat în campania electorală. Astfel, cititorii au fost informați că PCRM a înaintat un candidat care este *o personalitate politică independentă, liderul aripii reformatoare a PCRM, manager experimentat, un tehnocrat adevărat, care are menirea să soluționeze problemele ce țin de scoaterea țării din criză*. Ziarul oferă spațiu amplu relatărilor despre congresul PCRM cu participarea candidaților din partea acestui partid pentru alegerile locale din 5 iunie. Printre articolele inserate în aceeași ediție este prezent și discursul lui Vladimir Voronin, președintele PCRM, în fața delegaților la congres (*Молдавскому народу - всю власть в совемax*), în care acesta explică *dramatismul* acestei campanii electorale și *nevoia acută* de câștig în alegeri pentru PCRM, în situația în care actuala putere este *incompetentă* și are un *plan multidimensional de distrugere a Moldovei*. În apelul PCRM către alegători, aceștia sunt încurajați să voteze candidații partidului deoarece actualele autorități publice locale și centrale sunt *incompetente* și urmăresc să lichideze mai multe primării, care sunt singura *speranță* pentru alegătorii rămași în voia sorții.

Deseori, *Nezavisimaia Moldova* a publicat scrisori ale cititorilor care fie îl susțin pe Dodon, fie îi critică pe contracandidații acestuia, în special Dorin Chirtoacă (PL) și Valentina Buliga (PDM).

Candidatul PL la funcția de primar general al Chișinăului Dorin Chirtoacă este „ținta” preferată a criticilor și acuzațiilor ziarului *Nezavisimaia Moldova*, în perioada monitorizată fiind publicate 54 texte care îl vizează direct sau indirect, toate prezentându-l în context negativ. Acesta este acuzat de *gestionare ineficientă a treburilor municipalității, de distrugerea monumentelor de arhitectură, dar și de degradarea orașului, de gestionarea*



*proastă a bugetului municipal, incompetență, iresponsabilitate și incapacitatea de a face ceva bun pentru oraș, promovarea isteriei anticomuniste etc.*

Pe fundalul acestei dihotomii Chirtoacă-Dodon, ceilalți pretendenți la funcția de primar general al capitalei aproape că nu au fost vizibili în ziarul *Nezavisimaia Moldova*.

### ***Corectitudinea și echilibrul surselor. Pluralismul de opinie***

Echilibrul surselor este una dintre cele mai grave probleme deontologice înregistrate la publicația *Nezavisimaia Moldova*. Majoritatea materialelor publicate în *Nezavisimaia Moldova* au prezentat informația dintr-o singură perspectivă, indicând doar o sursă de informații. Ziarul a avut în total 67 materiale controversate relevante și în 61 a fost citată o singură parte în conflict. Dreptul la replică nu a fost acordat în cazurile când acest lucru se impunea, deoarece fusese lansate acuzații grave. De regulă, sursele citate reprezintă Partidul Comuniștilor din Republica Moldova sau sunt simpatizanți ai acestuia.

În marea majoritate a cazurilor când au fost făcute acuzații în adresa candidaților la funcția de primar al municipiului Chișinău Dorin Chirtoacă (PL), Valentina Buliga (PDM), Mihai Godea (independent), acestora nu li s-a solicitat opinia, rareori (când au fost preluate știri de la alte instituții mass-media) indicându-se că respectivii candidați „încă nu au comentat acuzațiile”. Au rămas neechilibrate articolele în care Primăria Chișinău este acuzată că încurajează distrugerea monumentelor istorice din oraș, Chirtoacă este acuzat de spălare de bani prin intermediul unei firme din România, acuzații la care s-a revenit pe întreaga durată a campaniei, candidații PD și PLDM sunt acuzați că ar fi atacat candidații și agitatorii PCRM din raioanele Basarabeasca și Căușeni etc.

De multe ori, ziarul confundă pluralismul de opinii cu insinuarea fără ca să prezinte un minimum de argumente în favoarea ideii pe care o promovează. La 7 iunie, de exemplu, ziarul publică articolul „*Ниспоренский комиссариат расследует три случая массового подкупа избирателей Демпартией*” (*Comisariatul de la Nisporeni cercetează trei cazuri de cumpărare masivă a voturilor de către Partidul Democrat*). În afară de o declarație a comisarului de poliție, în știre nu mai este prezentă nicio sursă. Este dubios faptul că nicăieri în declarațiile făcute acesta nu amintește de numele Partidului Democrat. Abia în background, jurnalistul menționează că unul din liderii acestui partid este din Nisporeni, dar că nu se știe nimic despre implicarea lui în împărțirea banilor pentru voturi în acest raion.

### ***Limbaajul și imaginile utilizate***

Majoritatea articolelor din *Nezavisimaia Moldova* utilizează un limbaaj stufos și plin de expresii colorate, mai ales când e vorba de actuala guvernare. În 28 de cazuri, autorii recurg la comparații și etichetări fără ca să atragă atenție la normele deontologice fie că e vorba de o tabletă, analiză sau știre. Drept exemplu poate servi materialul publicat pe 19 aprilie, despre raportul de activitate al lui Dorin Chirtoacă, în care sunt folosite expresii peiorative la adresa lui Chirtoacă și a proiectelor sale, de genul „Chirtoacăville” («Киртоакэвилль») „întreg Chișinăul s-a saturat de acest „merin” («осточертел нынешний «мэрин» всему Кишиневу). În articolul „*Идеологический вампир*” din 13 mai, Tudor Soroceanu propune o analiză a vampirismului politic din lume și din țară. El explică acest „fenomen”

transferându-l pe candidatul la funcția de primar Dorin Chirtoacă, pe care îl numește „vampir mutant”. Pe 22 aprilie, la rubrica „Ziarul – cititorul - ziarul” sunt publicate câteva scrisori de la cititori, în care Chirtoacă este numit „Chirtoșca”, „Dorinel”, menționându-se că „principalul său proiect este transformarea Chișinăului într-o cloacă”.

Limbajul articolelor de opinie viu colorat și pe alocuri peiorativ este însoțit pe alocuri de caricaturi la adresa partidelor din alianța de guvernare, precum și a candidatului Partidului Liberal. În unele cazuri, pentru amplificarea efectului de defavorizare, ziarul utilizează imagini care nu se referă la evenimentul mediatizat, ceea ce contravine deontologiei profesionale a jurnalistului. Astfel, la 24 mai a fost publicat materialul cu titlul „*Пока мэр мануем...*”, în care se relatează despre consecințele ploii torențiale din ajun, cu trimitere la un portal informațional. În text se anunța că, în urma ploii, circulația transportului pe unele străzi a fost paralizată. Știrea a fost ilustrată cu două fotografii: una reprezentând mașinile inundate, iar alta – pe primarul Dorin Chirtoacă, dansând la o petrecere. Aceste imagini, precum și titlul ales, le sugerează cititorilor ideea falsă că primarul chefuliește, în timp ce orașul este inundat. Dorin Chirtoacă a fost defavorizat și prin caricaturile și imaginile care au ilustrat unele articole. Comentariul intitulat „*Интеллигентность профессионала*” (*Inteligența profesionistului*”, 27 mai), spre exemplu, este ilustrat cu o caricatură care îl reprezintă pe Dorin Chirtoacă ca pe un balaur cu trei capete, semnată „Primar, producător, liberal!”.



### ***Implicarea în campania electorală***

În timpul campaniei electorale, bisăptămânalul cu acoperire națională *Jurnal de Chișinău* a abordat subiectul alegerilor locale mai mult la nivel de interpretare și mai puțin informativ. În acest ziar au fost publicate 154 de materiale cu caracter electoral direct și indirect, inclusiv afișe și articole electorale publicitare marcate și nemarcate. De menționat că publicația a reflectat campania preponderent în articole de opinie, materiale de analiză și pamflete. Mai multe materiale, în special cele din ciclul „Scrisorile lui Buraga”, abordează campania electorală într-o formă alegorică sau ironică ("Candidații mai potriviți" de Ion Buraga, 22 aprilie și 29 aprilie, "Retragerea lui Dodon", „9 mai cu iz electoral”, 10 mai, „Zimbrii patriotismului”, 14 iunie, „Cu cine ar vota Eminescu”, 17 iunie ș.a), fie la nivel de opinie.

În știri a fost vorba despre înregistrarea concurenților electorali, incidentele și neînțelegerile dintre componentele AIE etc. De asemenea, ziarul analizează șansele candidaților partidelor din AIE la funcția de primar al Chișinăului, menționând că Dorin Chirtoacă este cel mai bine cotate dintre candidați („Cei trei vor fi unul”, 10 mai). Printre subiectele abordate s-au numărat rezultatele BOP publicate de IPP, acuzațiile reciproce pe care și le-au adus Chirtoacă și Dodon, dezbateri electorale la rubrica "*Vreau să fiu consilier*". Edițiile de după alegeri au conținut în principal materialele și reportaje de la staff-urile electorale ale principalilor concurenți, analize ale datelor CEC, reacții la rezultatele obținute în primul tur de scrutin, acțiuni desfășurate de concurenți în ultima etapă a campaniei electorale și

publicitate electorală. Pe 13, 20 și 27 mai, precum și pe 3 iunie, *Jurnal de Chișinău* inserează pagina de educație electorală *Activ*, editată de Asociația Presei Independente (API), care include materiale ce oferă cititorului informații despre mersul campaniei, comportamentul concurenților electorali, regulile de vot pe care trebuie să le cunoască un alegător și altele.

### ***Imparțialitate și obiectivitate***

În mare parte, *Jurnal de Chișinău* a respectat normele de conduită jurnalistică privind transmiterea obiectivă și echidistantă a informației, precum și a prezentării diferitelor opinii. În perioada monitorizată nu a fost evidentă favorizarea sau defavorizarea clară de către *Jurnal de Chișinău* a unor formațiuni politice implicate în campania electorală pentru alegerile locale generale.

Cu toate acestea, au existat și 17 materiale informative în care a putut fi sesizată părtinirea și lipsa de obiectivitate a reporterilor față de subiectele în discuție. Ziarul publică mai multe articole în care, prin luările de poziție, autorii tind să ofere o anumită susținere unor partide. Astfel remarcăm în 4 articole o favorizare a PLDM și a liderului Vlad Filat care, în mai multe spoturi electorale, apare ca o locomotivă pentru formațiune („*Premierul sabotat*”, 17 mai; „*Moscova este interesată de distrugerea PLDM*”, 27 mai; „*Păpușarul poate să dinamiteze AIE*”, 27 mai; „*Filat îi păsuiește pe proprietarii de mașini cu numere străine*”, 27 mai). La fel se întâmplă și în două subiecte despre PL și candidatul acestuia la funcția de primar al capitalei, Dorin Chirtoacă („*Sport electoral*”, 17 mai; „*Chișinăul ar putea fi cucerit din prima*”, 27 mai). În materiale sunt punctate avantajele pe care le are Chirtoacă în comparație cu alți candidați electorali, dar mai ales cu cel din partea PCRM.

În perioada 18 aprilie – 19 iunie, PCRM și/sau candidatul acestei formațiuni, Igor Dodon, sunt menționați în 37 de materiale, preponderent cu un caracter neutru sau negativ, pe alocuri atent voalat. De exemplu, pe 17 mai, în analiza sa „*Candidații și spionii Moscovei*”, editorialistul Petru Bogatu scrie că Igor Dodon este candidatul Guvernului rus. Dodon este și eroul rubricii „*Scrisorile lui Buraga*” din această ediție. Într-un așa-zis interviu cu Voronin despre retragerea lui Victor Bodiu din campania electorală, acesta vine cu „*soluția*” oferită de Igor Dodon – „*soluția pentru curățarea vaselor de grăsime, pentru nimicirea gândacilor de bucătărie, etc.*”. Stilul pamfletar și atacurile subtile la adresa PCRM sunt păstrate și în alte materiale. În „*Scrisoarea de marți*” din 24 mai, autorul vorbește despre comunism și sărăcie. El ajunge la concluzia că: „*Pericolul comunismului ne paște atâta timp, cât vom fi cei mai săraci din Europa... Pentru a scăpa de sărăcie, e nevoie să ne mântuim de comuniști*”. Materialul intitulat „*Dodon se leagă de troleibuzele lui Chirtoacă*” (3 iunie, p.4) conține detalii despre o dezbatere televizată cu participarea lui I. Dodon și D. Chirtoacă. Aceștia se acuză reciproc de corupție. La prima vedere, articolul pare echilibrat, căci conține opiniile ambelor părți. Totuși, judecând după spațiul alocat lui Dorin Chirtoacă pentru a-și expune acuzațiile și detaliile furnizate, devine evidentă părtinirea reporterului în favoarea lui Chirtoacă și defavoarea lui Dodon. „*Dodon a pierdut în satul său*” titrează ziarul pe 10 iunie (p. 3), deși materialul povestește despre mai multe situații deosebite înregistrate la alegeri în diferite localități, inclusiv în satul de baștină a candidatului PCRM. Deși subiectele sunt diverse, reporterul a ales să vină cu un titlu derutant, care îl prezintă pe Dodon drept perdant, deși acesta nu a candidat în satul său de baștină. De fapt, referirea se

face la PCRM în general, care a acumulat puține voturi în satul respective. Și intertitlul *Nu vrea lumea înapoi în comunism*, denotă tendențiozitatea ziarului față de PCRM.

În perioada menționată, Dorin Chirtoacă și/sau PL sunt menționați în 22 materiale. Deși Chirtoacă apare în mai puține materiale decât Dodon, acestea sunt preponderent pozitive și neutre. Și în articolele de opinie s-a promovat o anumită viziune privind candidații și partidele concurente în alegerile locale generale, favorizând partidele necomuniste și apelând la consolidarea acestora.

De menționat că *Jurnal de Chișinău* a avut și trei materiale care pot fi calificate drept publicitate mascată. Este vorba de apelul "*Împreună pentru Moldova!*" (3 iunie p. 3, 17 iunie, p. 7), semnat de președintele PLDM Vlad Filat, care îndeamnă alegătorii să meargă la vot și să-l susțină „masiv pe candidatul AIE la primăria Chișinău, Dorin Chirtoacă”. Iar pe 14 iunie (p. 10) este publicat un apel al Consiliului Uniunii Scriitorilor din Moldova, care îndeamnă alegătorii să voteze pentru Dorin Chirtoacă.

### ***Corectitudinea și echilibrul surselor. Pluralismul de opinie***

În perioada 18 aprilie – 19 iunie, *Jurnal de Chișinău* publică 13 materiale cu caracter controversat. 3 dintre acestea nu au oferit spațiu pentru replică persoanelor vizate. Pe 17 mai, *Jurnal de Chișinău* publică articolul „Premierul sabotat. De multe ori, indicațiile premierului rămân în vânt”. În material se menționează că mai multe solicitări ale premierului nu sunt realizate de către miniștri PD, printre care și Valentina Buliga, din motiv că este implicată în campania electorală. Ultima nu are spațiu pentru replică. La fel și în materialul „MAI refuză să dea numele celor care au comandat falsurile ziaristice”. În articol, Valentina Buliga este cea care acuză de data aceasta. Potrivit ei, „falsurile sunt opera PCRM”. Ziarul nu aduce și poziția acestui partid acuzat de falsificarea unor publicații. Reporterul a omis să includă replica persoanelor vizate și în materialul intitulat "AIE în 3D pentru Chirtoacă" (10 iunie, p. 9), în care acuzațiile de corupție la adresa lui Chirtoacă sunt echilibrate cu o replică a acestuia care se referă de fapt la fraudele electorale (!) "*Toate întreprinderile municipale procură carburanți de la companii afiliate PL; materialele pentru repararea drumurilor, inclusiv a străzii Alba Iulia, au fost achiziționate dintr-o singură sursă; rutele de microbuz sunt vândute prin intermediul unei scheme frauduloase*", a comunicat Dodon. În replică Chirtoacă a anunțat că PL cere renumărarea voturilor pentru Consiliul Municipal Chișinău (...). În articolul „*Lupta pentru primărie se dă la procuratură*” (17 iunie, p. 8), privind acuzațiile reciproce pe care și le-au adus reprezentanții PL și PCRM, sunt citate mai multe surse, inclusiv Dorin Chirtoacă, Oleg Cernei, Teo Cârnaț (PL), dar și Igor Dodon, Anatol Tofan (PCRM), precum și analistul politic Anatol Țăranu. Totuși, din articol lipsește opinia membrului PCRM Nicolae Curtoglu, acuzat de PL că „figurează în schemele de înstrăinare ilicită a hotelului „Național” și sanatoriului „Moldova”. Iar în articolul „NIT-ul este un pericol de intoxicare pentru cetățeni” (17 iunie, p. 15), deși nu se aduc acuzații la adresa concurenților electorali, ci sunt reflectate rezultatele unor monitorizări ale mass-media și sunt citați mai mulți experți din domeniu, ar fi trebuit să fie inclusă și opinia reprezentanților postului de televiziune NIT.

Pentru a face față Codului Deontologic și a oferi ambele poziții în cazul unor articole de controversă, ziariștii de la *Jurnal de Chișinău* fac trimitere la unele citate oferite de către persoana vizată în condiții neclare. Aceasta se întâmplă în articolul din 24 mai „Comunistul Dodon a redobândit cetățenia României?”. Autorul menționează că: „*deputatul PCRM nu s-a bucurat, așa cum fac și alți basarabeni, la aflarea veștii că a redobândit cetățenia României, dar a spus că e vorba de o „diversiune politică”*”. Replica pare a fi mai mult deducția autorului, pentru că la final acesta se trădează cu o precizare: "*Deocamdată nu se știe exact dacă anume comunistul Igor Dodon este cel care a redobândit cetățenia română. Potrivit Centrului Resurselor Informaționale de Stat REGISTRU, în Republica Moldova sunt înregistrate 16 persoane care poartă numele de Igor Dodon...*".

### ***Limbajul și imaginile utilizate***

*Jurnal de Chișinău* a utilizat în articolele analizate un limbaj corect și imagini care nu contravin Codului Deontologic. Într-un singur material - “*Stafia lui Geoană. Campanie electorală. Vigilență la sediul PCRM*” (7 iunie) - jurnalistul îl citează pe un deputat comunist care a utilizat limbaj licențios. Deși termenul utilizat nu este citat fidel, câteva litere din interior fiind înlocuite cu puncte de suspensie, oricum termenul poate fi recunoscut și sensul expresiei la fel (*E timpul,.. E timpul s-o f...ți din gara*). Or, în situații de acest fel, reporterii ar fi putut evita utilizarea expresiei, menționând doar că deputatul respectiv a recurs la limbaj licențios/înjurături la adresa unui concurent electoral.

## **4. Concluzii**

În baza rezultatelor monitorizării se poate de constatat că pe parcursul campaniei electorale mass media monitorizate au reflectat diferit campania electorală, unele din ele admitând abateri grave de la principiile profesionale și deontologice. Astfel,

- Postul privat cu acoperire națională, Prime TV a respectat standardele profesionale și etice în abordarea subiectelor cu caracter electoral. Numărul mare de știri cu prezența candidaților PD și PL indică asupra favorizării candidaților acestor două partide la funcția de primari și consilieri locali.
- Postul privat cu acoperire națională NIT a promovat deschis PCRM-ul, servind ca instrument de propagare a ideologiei acestui partid. Marea majoritate a știrilor cu tangență electorală au fost părtinitoare și, uneori, denigratoare, reflectând evenimentele doar din perspectiva PCRM-ului. Volumul foarte mare, dar și conținutul știrilor denotă că, din punct de vedere editorial, NIT este o televiziune partizană politic, ceea ce contravine deontologiei profesionale și prevederilor legale.
- Posturile Euro TV și Jurnal TV au avut un comportament relativ echilibrat, fără abateri grave de la standardele profesionale și deontologice. Din punctul de vedere al frecvenței și contextului apariției în știri a concurenților electorali, s-a remarcat o ușoară favorizare a candidatului PL la funcția de primar de Chișinău.
- Postul N4 a respectat, în general, standardele deontologice și profesionale de reflectare a campaniilor electorale. N4 a favorizat ușor PLDM prin frecvența mare a știrilor de imagine cu prezența liderului acestei formațiuni, tot el și premierul țării.

- Ziarul *Adevărul* a reflectat campania echilibrat, fără a se situa de partea unor sau altor concurenți electorali.
- În *Jurnal de Chișinău* nu au fost înregistrate abateri evidente de la standardele profesionale și deontologice. Numărul mai mare de materiale care se referă la candidatul PL indică asupra ușoarei favorizări a acestuia.
- *Timpul de dimineață* a reflectat activ campania electorală, fără a încălca grav principiile etice și profesionale. Judecând după frecvența materialelor favorabile/defavorabile anumitor concurenți, constatăm favorizarea candidatului PL și defavorizarea candidatului PCRM.
- Publicațiile *Moldova suverană* și *Nezavisimaia Moldova* au făcut partizanat deschis în favoarea candidatului PCRM și în defavoarea concurentului electoral din partea PL. Ambele ziare au avut carențe la capitolul imparțialitate și echilibrul surselor, pluralism de opinie. Limbajul utilizat, în special în materialele de opinie, a fost deseori peiorativ, iar multe articole au fost însoțite de imaginile trucate care contravin normelor deontologice.

## 6. Recomandări:

### Mass media:

- Să utilizeze rapoartele de monitorizare ca instrumente de auto-reglementare și să elimine carențele, astfel încât în activitatea lor ulterioară:
  - Să informeze corect, imparțial și echidistant alegătorii;
  - Să renunțe, în știri, la aprecierea/comentarea evenimentelor electorale ale partidelor politice sau a reprezentanților acestora;
  - Să elimine discriminările în aplicarea principiul pluralismului și diversității de opinie și în oferirea dreptului la replică;
  - Să țină cont de convingerile politice ale diferitelor categorii ale populației, asigurând echilibrul și diversitatea opiniilor, dar și libertatea de exprimare;
  - Să reflecte veridic evenimentele fără a deforma sensul realității prin montaj și comentarii, respectând principiul de informare din mai multe surse.

### Consiliul Coordonator al Audiovizualului:

- Să folosească rapoartele de monitorizare ca bază factuală pentru a evalua dacă posturile tv monitorizate au respectat dreptul locuitorilor RM la informare completă, obiectivă și veridică, dreptul la libera exprimare a opiniilor și dreptul la libera comunicare a informațiilor prin intermediul mijloacelor de radiodifuziune și televiziune.
- Să se autosesizeze cu privire la comportamentul sfidător al postului privat cu acoperire națională NIT, care, după cum relevă rapoartele de monitorizare din campaniile electorale din anii 2009, 2010, 2011, a avut un comportament de televiziune de partid, încălcând flagrant prevederile Codului Audiovizualului.
- Să aplice postului tv NIT sancțiuni proporționale frecvenței și gradului încălcărilor admise, astfel încât să nu fie perpetuate practicile de ignorare flagrantă a autorității organului de reglementare în audiovizual.

**NOTĂ:** Cele patru rapoarte intermediare de monitorizare conțin în total nouă studii de caz privind curențele profesionale înregistrate la anumite posturi și ziare monitorizate. Acestea pot fi găsite și pe site-ul [www.azi.md](http://www.azi.md), la rubrica Media Critica.

*Coaliția 2009 este o uniune benevolă de organizații neguvernamentale din Republica Moldova care au drept scop să contribuie la asigurarea unor alegeri libere, corecte, transparente și democratice ale Parlamentului Republicii Moldova și continuă activitățile de promovare a unor alegeri libere și corecte demarate de Coaliția 2005 și 2007. **La moment Coaliția 2009 întrunește peste 70 de organizații neguvernamentale.***